

Analýza výkonnosti srovnatelných správních obvodů obcí s rozšířenou působností v jednotlivých oblastech s využitím benchmarkingu

ORP Sušice

Zpracovatel:
Odborný tým Projektu

Tento výstup byl financován z prostředků ESF prostřednictvím Operačního programu
Lidské zdroje a zaměstnanost a státního rozpočtu ČR.

*Projekt Systémová podpora rozvoje meziobecní spolupráce v ČR v rámci území správních
obvodů obcí s rozšířenou působností (číslo projektu: CZ.1.04/4.1.00/B8.00001)*

Úvod

Benchmarking představuje jednu z klíčových aktivit projektu Podpory meziobecní spolupráce. Výsledky benchmarkingu přináší důležitá východiska pro tvorbu strategií území správních obvodů obcí s rozšířenou působností (dále jen SO ORP) a měly by být zohledněny v debatách o dalším rozvoji území ve vztahu k vybraným veřejným službám v oblastech školství, odpadového hospodářství a sociálních služeb.

Využití benchmarkingu je **spojené s analýzou dat** reprezentujících posuzované SO ORP. Shromážděná data pro vybrané indikátory nenesou bez provedení analýzy žádnou informační hodnotu.

Základem analýzy je uspořádání dat do logických celků a do souvislostí s tou oblastí, kterou chceme za pomoci benchmarkingu řešit. Dalším předpokladem analýzy je porovnávat porovnatelná data (např. srovnatelné SO ORP). Cílem vyhodnocování dat je pak **určení rozdílů (mezer) mezi vlastní výkonností a výkonností ostatních SO ORP**. Způsob vyhodnocení těchto rozdílů je již v rukou posuzovatele (analytika) - hodnoty dat za naše a další srovnatelná SO ORP lze např. uspořádat do tabulky, znázornit prostřednictvím grafu, nebo v neposlední řadě využít statistického zpracování dat). Tedy podstatou je určení:

- jaké hodnoty dosáhla v daném indikátoru nejlepší organizace,
- jaké hodnoty dosáhla v daném indikátoru naše organizace,
- jaký je rozdíl mezi těmito hodnotami ukazatelů.

Vedle toho lze data porovnávat s průměrnou hodnotou daného ukazatele v kraji nebo několika srovnatelných SO ORP. Průměrná hodnota bývá nejčastěji vyjádřena aritmetickým průměrem nebo tzv. mediánem (prostřední hodnota uspořádané číselné řady).

1. Základní charakteristika správního obvodu a metodika analýzy

SO ORP Sušice se nachází v jižním cípu Plzeňského kraje a tvoří 1 z 15ti správních obvodů (dále jen SO) tohoto kraje, jehož stručná charakteristika je dána následujícími údaji:

- do SO spadá celkem 30 obcí (což je velikost přibližně odpovídající průměru kraje);
- v dotčeném území žije celkem 24.579 obyvatel, z toho 11.270 v jádrovém městě;
- hustota osídlení (31 obyv./km²) je nejnižší v kraji;
- rozlohou necelých 781 km² se řadí do trojice největších obvodů.

Tabulka 1: Komparace SO ORP v Plzeňském kraji

Území SO ORP	Počet obcí	Počet obyvatel SO ORP	Počet obyvatel jádrové obce	Rozloha ORP v km ²
Sušice	30	24579	11270	781
Klatovy	44	50751	22424	906
Nýřany	54	53949	7126	628
Horšovský Týn	18	14276	4984	289
Blovice	19	11759	4153	223
Domažlice	58	40296	11104	763
Horažďovice	20	12010	5526	259
Kralovice	44	22283	3502	659
Nepomuk	26	11713	3804	309
Plzeň	15	185275	167472	261
Přeštice	30	22203	7214	271
Rokycany	68	47770	14013	575
Stod	24	22774	3705	259
Stříbro	24	16901	7830	431
Tachov	27	36148	12595	948
Průměr za kraj	33	38179	----	504

Pro benchmarkingové srovnání a formulování podstatných závěrů jsou důležité zejména hodnoty ukazatelů, které se výrazně odlišují od ostatních porovnávaných subjektů, tj. SO ORP. Proto bylo pro vzájemné srovnání použito více kritérií, aby byly zjištěny a vyzdvíženy významné diference v relevantních oblastech. Benchmarkingové srovnání bylo tedy provedeno jednak v porovnání s ostatními SO ORP Plzeňského kraje a dále pak ve srovnání s podobně velkými SO (měřeno počtem obcí SO, počtem obyvatel SO a počtem obyvatel jádrového města):

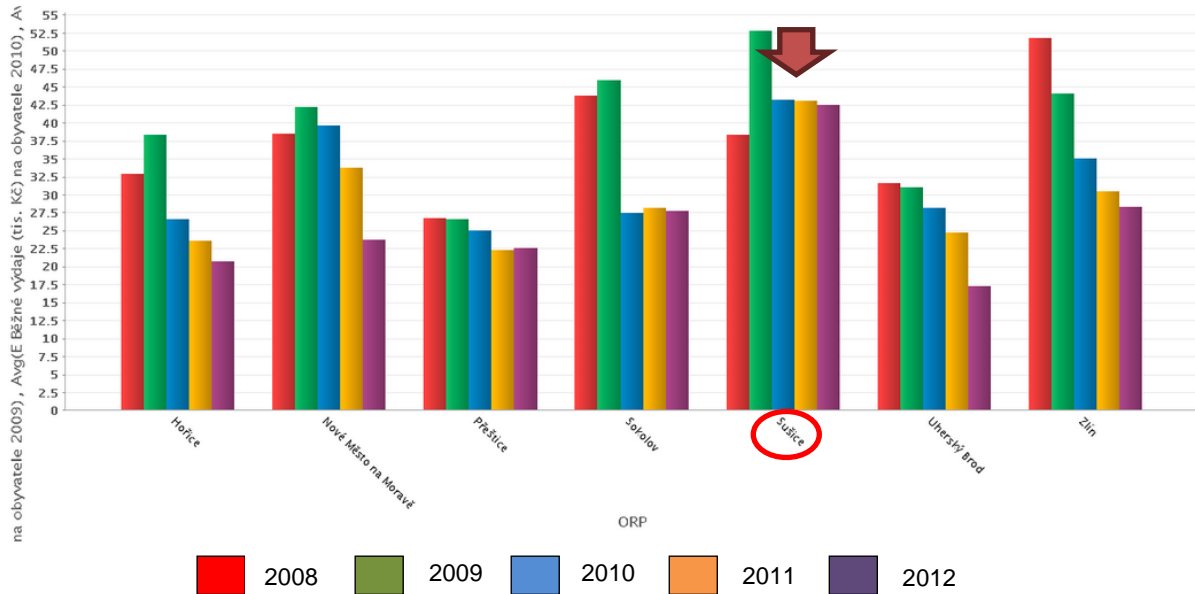
- SO ORP s počtem obyvatel v intervalu 24.000 až 25.000 obyvatel (celkem 6 srovnatelných SO ORP: Ivančice, Rosice, Mariánské Lázně, Kostelec nad Orlicí, Frýdlant, Přelouč);
- SO ORP s počtem obcí ve správním obvodu 29 až 30 obcí (celkem 6 srovnatelných SO ORP: Sokolov, Hořice, Přeštice, Nové Město na Moravě, Uherský Brod, Zlín);
- SO ORP s počtem obyvatel jádrové obce 11.000 až 11.500 (celkem 7 srovnatelných SO ORP: Boskovice, Kyjov, Veselí nad Moravou, Prachatice, Rychnov nad Kněžnou, Domažlice, Rumburk).

2. Ekonomická výkonnost

Mezi ekonomickými ukazateli je vhodné se zaměřit na porovnání úrovně **běžných výdajů na obyvatele**, která byla sledována mezi lety 2008-2012. Od roku 2009 byly hodnoty dosažené sušickým obvodem na prvním místě ve skupině SO (při aplikaci kritéria počtu obcí v SO). To potvrzuje jejich průměr za sledované období, který činil

43,96 tis. Kč/obyv./rok a byl nejvyšší mezi vybranými správními obvody. Viz obrázky 1 a 2.

Obrázek 1: Běžné výdaje vybraných SO ORP (kritérium: počet obcí v SO ORP 29 – 30) na obyvatele v období 2008 – 2012 (v tis. Kč)

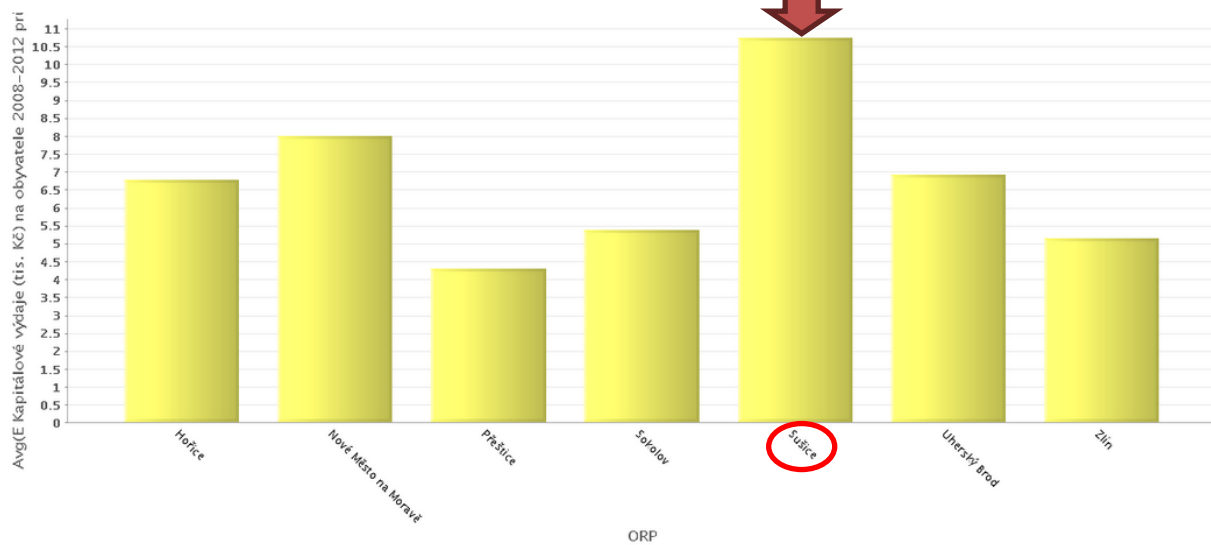

Obrázek 2: Průměrné běžné výdaje vybraných SO ORP (kritérium: počet obcí v SO ORP 29 – 30) na obyvatele v období 2008 – 2012 (v tis. Kč)

Obdobná situace nastává i z hlediska **kapitálových výdajů na obyvatele**, které odráží investiční aktivitu obvodů. I u této veličiny se sušický obvod drží na předních pozicích, jak dokazuje průměr 10,74 tis. Kč/obyv./rok (nejvyšší ve skupině SO).

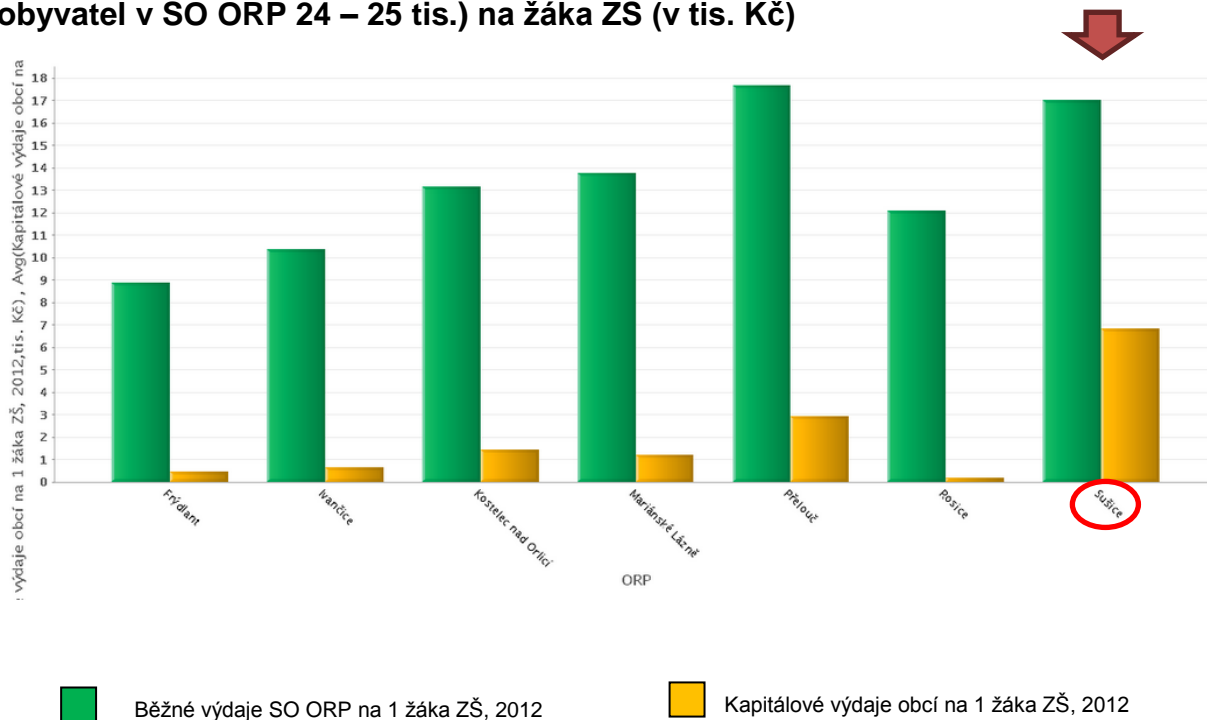
Obrázek 3: Průměrné kapitálové výdaje vybraných SO ORP (kritérium: počet obcí v SO ORP 29 – 30) na obyvatele v období 2008 – 2012 (v tis. Kč)

3. Předškolní a školní vzdělávání

V oblasti předškolního a školního vzdělávání zaujme zejména porovnání **běžných a kapitálových výdajů na žáky základních škol**. Při pohledu na oba sledované parametry znázorněné grafem patří hodnoty za SO ORP Sušice k těm vyšším: běžné výdaje na žáka ZŠ s hodnotou 16,99 tis. Kč/žáka jsou 2. nejvyšší ve vzorku SO ORP a kapitálové výdaje na žáka ZŠ jsou dokonce nejvyšší (6,80 tis. Kč/žáka). Situaci znázorňuje obrázek 4.

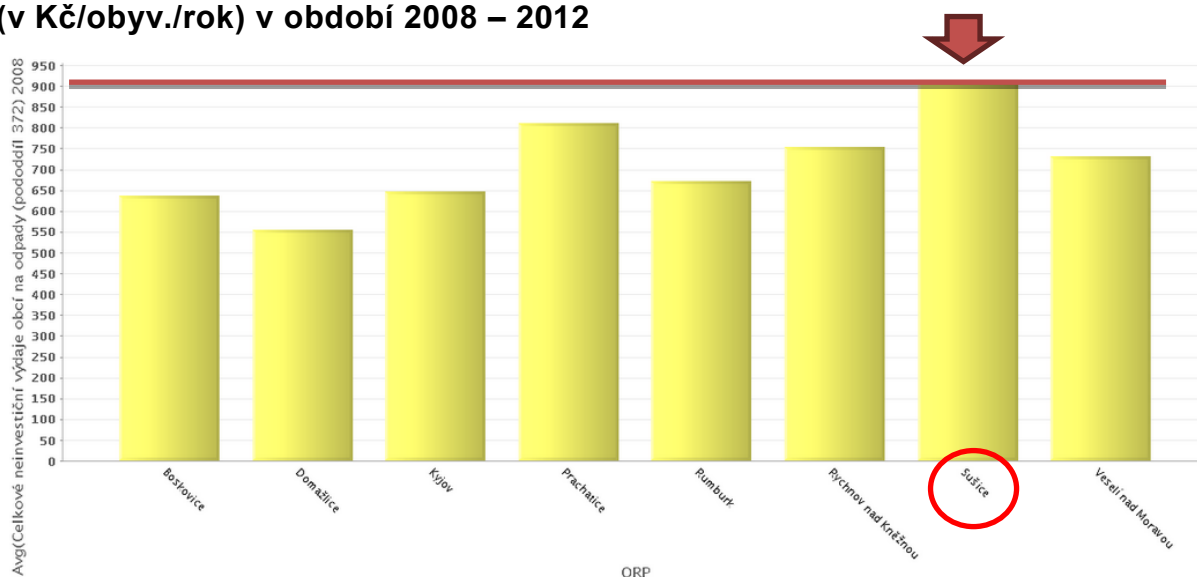
Obrázek 4: Běžné a kapitálové výdaje vybraných SO ORP (kritérium: počet obyvatel v SO ORP 24 – 25 tis.) na žáka ZŠ (v tis. Kč)

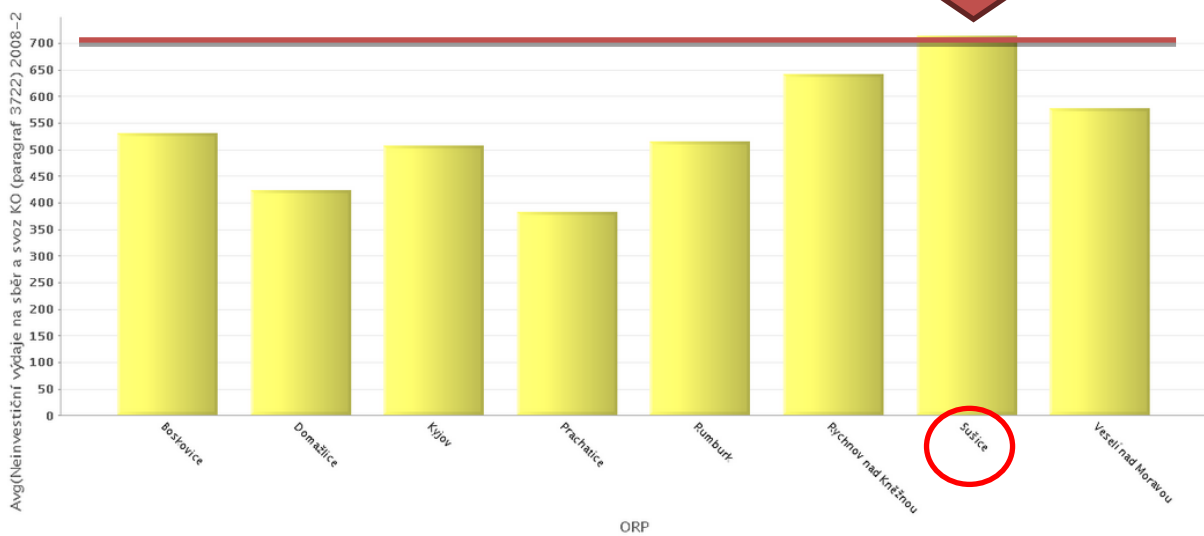
4. Odpadové hospodářství

V oblasti odpadového hospodářství je z hlediska benchmarkingu významné srovnání **celkových neinvestičních výdajů obcí na odpady a neinvestičních výdajů na sběr a svoz KO**. V obou případech jsou hodnoty dosažené sušickým obvodem ve sledované skupině vybraných SO ORP každoročně nejvyšší. To dokládá i průměrná úroveň celkových neinvestičních výdajů na odpady, která dosahuje výše ca 911 Kč/obyv./rok, a průměrná úroveň neinvestičních výdajů na sběr a svoz KO ve výši ca 714 Kč/obyv./rok. Viz obrázky 5 a 6.

Obrázek 5: Průměrné celkové neinvestiční výdaje vybraných SO ORP (kritérium: velikost jádrové obce 11 – 11,5 tis. obyv.) na odpady (v Kč/obyv./rok) v období 2008 – 2012

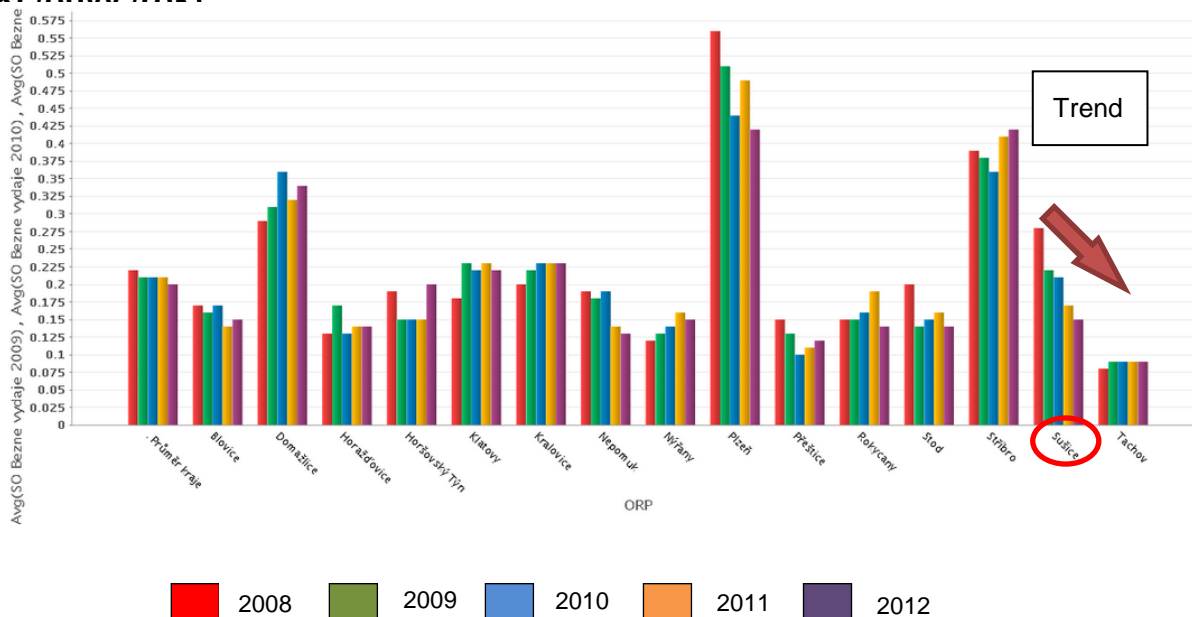
Obrázek 6: Průměrné neinvestiční výdaje vybraných SO ORP (kritérium: SO ORP (kritérium: velikost jádrové obce 11 – 11,5 tis. obyv.) na sběr a svoz komunálního odpadu v období 2008 – 2012 (v Kč/obyv./rok)

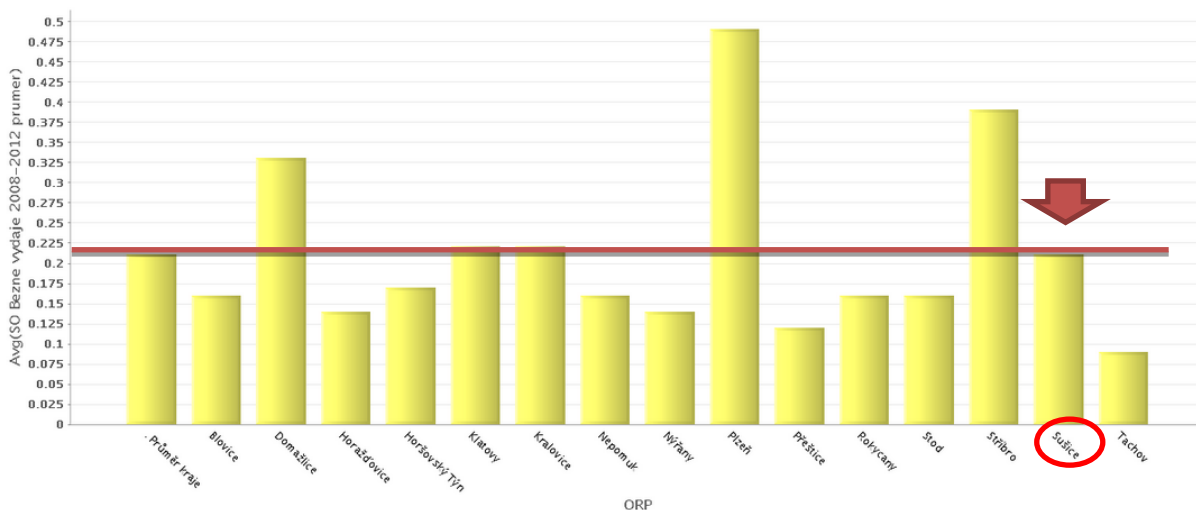
5. Sociální služby

Z pohledu sociálních služeb je vhodné vyzdvihnout srovnání **běžných výdajů na obyvatele**. Lze konstatovat, že SO ORP Sušice zaznamenává dynamické snižování jejich úrovně. To lze doložit porovnáním hodnot z roku 2008 (0,28 tis. Kč/obyv.) a z roku 2012 (0,15 tis. Kč/obyv.), kdy došlo k poklesu o téměř 50 %. Přesto se sušický obvod řadí ke čtveřici obvodů s nejvyššími průměrnými hodnotami v Plzeňském kraji. Průměr činí 0,21 tis. Kč/obyv./rok a odpovídá tak úrovni kraje. Situaci znázorňují obrázky 7 a 8.

Obrázek 7: Běžné výdaje obcí ve vybraných SO ORP (kritérium: SO ORP Plzeňského kraje) na sociální služby v období 2008 – 2012 (v tis. Kč/obv./rok)

Obrázek 8: Průměrné běžné výdaje obcí ve vybraných SO ORP (kritérium: SO ORP Plzeňského kraje) na sociální služby v období 2008-2012 (v tis. Kč/obv./rok)

6. Závěrečné shrnutí

SO ORPSUŠICE	
základní charakteristika	<p>v Plzeňském kraji správní obvod ORP Sušice:</p> <ul style="list-style-type: none"> rozlohou patří mezi trojici největších obvodů má nejnižší hustotu zalidnění počtem obcí odpovídá průměru kraje
ekonomická výkonnost	<ul style="list-style-type: none"> úroveň běžných a kapitálových výdajů na obyvatele sušického obvodu je nejvyšší ve skupině SO
předškolní a školní vzdělávání	<ul style="list-style-type: none"> SO disponuje nejvyššími kapitálovými výdaji na žáky ZŠ a 2. nejvyššími běžnými výdaji na žáky ZŠ
odpadové hospodářství	<ul style="list-style-type: none"> průměrné celkové neinvestiční výdaje na odpady i na sběr a svoz KO jsou každoročně nejvyšší ve vzorku srovnávaných SO
sociální služby	<ul style="list-style-type: none"> dynamické snižování úrovně běžných výdajů na obyvatele, jejichž průměr za sledované období odpovídá průměru kraje

Použité zdroje: Ministerstvo financí ČR
Český statistický úřad